

УДК 62:7.05

КОРНІЄНКО Т.А.

Старший викладач кафедри філософії
Запорізького національного технічного університету
(Україна, Запоріжжя),
New-paint@mail.ru

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ЖИТТЯ ЛЮДИНИ В МІСТІ ЗА УМОВ ВПЛИВУ НА НЕЇ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

В статті дається аналіз життя людини та впливу на неї дизайнерського середовища, який виходить наступних ідей: 1) людина – істота активна, діяльнісна, схильна до цілеспрямованого перетворення середовища проживання. Відмічається, що міське дизайнерське середовище представляє собою як складне комплексне утворення, сформоване у результаті взаємодії природного, техногенного і соціального середовища. Адаптація людини відбувається успішно у тому випадку, коли дизайн міського середовища сприймається людиною як синтез ідеалу міста і ідеалу городянина. Робиться висновок, що місто – це складний соціальний організм, який відтворює не тільки умови функціонування, але й умови більш активного розвитку суб'єктів міста дизайнерськими засобами. У висновку підкреслюється, що в соціальній філософії місто представлене як певна культурна рефлексія, в контексті якої людини усвідомлює себе в певних просторово-дизайнерських формах, семантиці вулиць, площ, храмів. У формуванні образу міста важливу роль відіграє індивідуальність людини, яка занурена у дизайнерський процес і може бути реалізована при освоєнні дизайнерських смислів.

Ключові слова: життя людини, дизайн міста, дизайнерське середовище, людина, взаємодія людини і суспільства, адаптація, індивідуальність людини

Дослідження життя людини в місті органічно вплетене в коло соціально-філософських проблем, об'єднаних ідеєю осмислення людини в її цілісності. Але проблема ця, на нашу думку, є надзвичайно тяжкою, так як у повному об'ємі це завдання вирішати важко. Людина надзвичайно складна істота і філософське знання про неї є неповним, частковим, так як людина вивчається в різних іпостасях: *людина як суб'єкт пізнання, людина як суб'єкт соціальної дії, людина як суб'єкт дизайнерського середовища міста*. При дослідженні життя людини в місті та впливу на неї дизайнерського середовища ми виходимо з наступних ідей: 1) людина – істота активна, діяльнісна, схильна до цілеспрямованого перетворення середовища проживання; 2) людина - істота соціальна. У феномені міста ці ідеї представлені з можливою повнотою і в граничних формах, так як місто є результатом і об'єктом творчої діяльності людини. Місто дає людині свободу, але обмежує її, диктує їй, як жити, змушує страждати від нереалізованих бажань, що вимагає від вчених досліджувати проблеми цілісного відображення феномена міста у духовному світі людини. Осмислення дизайнерських проблем міста у кінцевому рахунку є одним з

шляхів самопізнання міста. *Міське дизайнерське середовище як складне комплексне утворення сформоване у результаті взаємодії природного, техногенного і соціального середовища.* Його основними рисами є максимальна насиченість дизайнерськими предметами, різноманітність предметно-дизайнерського світу, інтенсифікація соціальних процесів, компактність забудов, інтенсифікація соціальних процесів, наповнених функціональною багатоманітністю у темпоральних аспектах буття [1].

Дослідження життя людини в місті у контексті впливу на неї дизайнерського середовища представлено не тільки місцем розселення людей, але й складаною структурою з функціональною організацією, що відповідає комплексу соціальних, науково-технічних, економічних, кліматичних та інших умов сучасності. При відносній спільності функціональної цілі міста існує і специфіка, характерна для кожного міста. Ця специфіка витікає з географії і національних особливостей культури, пов'язаних з практичними завданнями втілення концепту дизайну сучасного міста. Тема дизайну міста є надзвичайно актуальною в сучасну епоху підвищення ролі міст в епоху урбанізації, тому і філософи, і антропологи приділяють все більшу увагу специфіці людського буття, зокрема, простору існування людини у середовищі. Умови життя людини у місті визначаються “матерією міста”, яка впливає на життєдіяльність людини і формує її індивідуальний дизайнерський світ. Образ життя людини у дизайнерському середовищі міста формується з суми типових видів і способів життєдіяльності разом з їх умовами, в контексті яких виділяється соціальна мобільність, на яку впливає дизайн міста. Місто приваблює, перш за все, широкими можливостями професійної і особистісної реалізації і самореалізації, високим рівнем побутового комфорту, що у сукупності дає людині відчуття свободи, хоча можливості ці не завжди реалізуються у всій сукупності. Для міста характерними є також інтенсифікація спілкування, вибірковість у відносинах і контактах, використання середовищного підходу до дизайнерського місця проведення вільного часу у і відпочинку, адаптація людини до умов міського життя. Адже від успішної адаптації залежить адекватність поведінки людини у повсякденному міському житті, у якому відбивається дизайн міста, дизайн як середовище перебування людини, дизайн як умова вільного самовизначення і реалізація людини в свободі спілкування. Від успішної адаптації людини у дизайнерському середовищі міста залежить адекватність поведінки жителя у повсякденному міському житті. Дизайн міста об'єктивує абстракції, в яких людина осягає світ і саму себе: *онтологічні і соціальні* (космос, природа, суспільство); *антропологічні* (людина, природа, суспільство) *та екзистенційні* (діяльність, опредмечення, розпредмечення, відчуження). *Адаптація людини відбувається успішно у тому випадку, коли дизайн міського середовища сприймається людиною як синтез ідеалу міста і ідеалу городянина.* Ідеал дизайну міста, що виступає носієм певного облаштування людини, характеризує умови і образ життя населення у ракурсах креативно-епістемологічної активності індивіда. Ідеал

городянина формується, як правило, на основі ідеалу міста, є від нього похідним і є ідеалом у його соціальній якості [2]. Місто - це надзвичайно складне і багатофакторне явище, яке до сих пір не має єдиного визначення. Якщо згрупувати найбільш основні визначення, які зустрічаються у літературі, то слід виділити наступні: 1) місто – це основний тип поселення людей у рамках обмеженого простору, особливим чином просторово-організованим, відрізняється різноманітністю дизайнерського обліку; 2) його відрізняє специфічна міська дизайнерська діяльність, яка є способом облаштування соціуму і людини; 3) специфічне середовище проживання, що представляє міський соціум як систему, яка включає вузол зв'язків, відносин, комунікацій. *Місто – це складний соціальний організм, який відтворює не тільки умови функціонування, але й умови більш активного розвитку суб'єктів міста*, зростання їх творчих можливостей, забезпечує ускладнення і ущільнення контактів, посилення різноманітності дії і спілкування, а, отже, поглиблення самовизначення та індивідуалізації при спілкуванні з дизайнерськими об'єктами. Суб'єкт - суб'єктні відносини індивідів змінюються принципово у контексті самовизначення з дизайнерськими об'єктами, так як відбувається розкріпачення духу у зв'язку з появою спеціалізованих форм спілкування, що переплітаються в дизайнерській “тканині міста” і культурних формах його буття. Місто з самого початку свого виникнення формується як соціокультурний феномен, у якому проявляються соціальні зв'язки і кумулятивний культурний та інтелектуальний потенціал суспільства і людини. Місто як складний соціальний організм є наслідком процесу урбанізації як постійної складової становлення і розвитку певної соціальності, що організує у певній мірі дію суспільного механізму, які сприяють відтворенню суспільних відносин на всіх етапах розвитку соціального організму.

В контексті нашого дослідження імперативом є аналіз міста як соціодизайнерського утворення, до якого слід застосувати не технократичний, а соціокультурний підхід, так як технократичний приводить до руйнації дизайнерської ментальності міста. “Місто як соціодизайнерське утворення” зумовлене природою дизайну як сфери людської діяльності, яка сприяє виробленню граничних смислів людського буття, апробації і співставлення різних образів життя. Соціокультурний підхід базується на принципі діалогу між спільнотами, інститутами, минулим і сучасністю, теперішнім і майбутнім. Цей діалог вміщує в себе і робить предметом своєї уваги і розуміння сферу відносин людини з природою, економікою, політикою, тобто весь соціум міста. Учасники діалогу стають співавторами єдиного дизайнерського процесу – формування образу міського соціуму засобами дизайну, так як місто як соціокультурна система включає в себе всю систему відносин, які зв'язують індивідів, що належать до загальної культури дизайну.

В соціальній філософії місто представлене як певна культурна рефлексія, в контексті якої людини усвідомлює себе в певних просторово-

дизайнерських формах, семантиці вулиць, площ, храмів і т.п. Місто, як і будь-який соціальний організм, перш чим виникнути у реальному соціальному просторі, проходить легітимацію у сфері культури дизайну міста. Місто, виступаючи активним формоутворюючим фактором у соціумі, репрезентує ідею дизайну, трансформуючись у результаті як історичного розвитку соціуму, так і специфіки національної культури, менталітету. Дизайн, формуючись як активна культурна сила, що перетворює буття людини і сприяє укоріненню людини у дизайнерському бутті, сприяє окультуренню соціального і географічного простору. Організація середовища, як і дослідження цього процесу, сьогодні вже не можуть розглядатися поза тріадою “людина-дизайн-місто”. Це знайшло найбільш яскраве виявлення у нових містобудівних принципах у США у кінці XIX - початку XX ст., де практично у всіх великих містах виникли “Сіті”, що стали називатися хмарочосами. Кожна складова цієї тріади, безумовно, має свою природу і розвивається згідно власних законів. Проте, незважаючи на істотні відмінності і певну автономність, вони знаходяться сьогодні у тісному взаємозв'язку. Розглядаючи діалог між містом і людиною, необхідно підкреслити, що, чим вище образна виразність оточення, тим краще взаємодія людини і середовища, тим вище комунікативність. Комунікативна система у середовищі ефективно діє при гідних обставинах, при внесенні у міський дизайн “людських якостей”, таких, як: інформативність, орієнтація у місті, антропометрія, комфорт на вулицях, видовищність, наявність зон відпочинку, індивідуальність.

У формуванні образу міста важливу роль відіграє індивідуальність людини, яка занурена у дизайн міста, і може бути реалізована при освоєнні нових смислів: переосмислення традиційних об'єктів; міфологізація міського середовища; обігравання етимології назв вулиць, понять тощо. Як засвідчив аналіз, із містом пов'язані дослідження генези міських структур, міфу міста, його символіки. Життя людини переповнене смислами, тому навіть життя сільського жителя тісно пов'язане із землею, господарством, виживанням, що відомо нам з творів урбаністики. Це тим більше є справедливим для жителя міського середовища, особливо у сучасну епоху, коли більша частина діяльності стає виробництвом знаків і символів, їх збереженням, передачею і споживанням. Реальність городянина - це символічна реальність, праця городянина - це, перш за все, праця з символами. Місто - це та сфера, у якій переважає символічна діяльність – міфологія, релігія, ідеологія, мистецтво, кіно, реклама, віртуальна реальність.

Дослідження життя людини у місті в контексті впливу на неї дизайнерського середовища визначається, як: а) сукупність умов, що оточують будь-що; б) оточення, у якому протікає діяльність людини; в) сукупність людей чи організмів, пов'язаних зі спільністю цих умов, та всього того, що заповнює дизайнерське середовище міста. Ці визначення з точки зору амбівалентності описують природу терміна, вважаючи, що середовище є і те, що оточує будь-що, і те, що знаходиться всередині, серед будь-чогось.

Не випадково - смисл слова включає єдність умов існування деякого об'єкта (процесу, явища) і самого цього об'єкта. І в цій нерозривності - специфіка терміна "міське середовище" і "дизайнерське середовище". Цими термінами (на відміну від інших видів середовища - інтелектуального, сценічного, соціального і т.п.) ми позначаємо ту частину нашого оточення, яка сформована дизайнерськими об'ємно - просторовими структурами, дизайнерськими системами облаштування і благоустрою, об'єднаними у цілісність згідно з законами дизайнерської єдності.

Міське середовище – це життя, у першу чергу, у принципово нових просторових умовах, воно характеризується, з однієї сторони, великою концентрацією людей, а, з іншої, - просторовим розосередженням людей у їх специфічній діяльності. Процес урбанізації, природно, має свої негативні наслідки у сфері взаємовідносин людей: це підвищення числа та інтенсивності міжлюдських контактів, підриг традиційних зв'язків між людьми, анонімність, безособовий характер спілкування, втрата традиційних сусідських відносин, відкритість, публічність все більшої частини діяльності людей, а також зміни у відношенні людини до середовища, яке стає ворожим до людини, через панування "відсутності" свого дому, вулиці, двору міста (М.Хейдметс). Від зіткнення з середовищем у людей постійно виникають всілякі почуття, які формують наступні фактори: а) рівень стресу (гул, забруднення, перенаселеність, перенасиченість імпульсами); б) соціальні якості середовища (роль фізичного середовища у розвитку чи пригніченні взаємодії соціального характеру); в) орієнтація і рухомість (як городяни використовують місто зі своїми "образами" та уявленнями про середовище проживання); г) наповненість середовища (естетичний рівень імпульсів, які сприяють задоволенню потреб і створюють почуття задоволеності); д) культура і відпочинок (як місто виконує задачі в інтелектуальній, культурній, спортивній та освітній галузях); е) можливості прийняття рішень (як городяни сприймають окремі рішення про рівень розвитку середовища проживання і наскільки активно вони приймають участь в прийнятті таких рішень).

На нашу думку, *міське середовище* - це складна суб'єкт-об'єктна єдність, яка включає в себе всю множину просторово-функціональних і поведінкових взаємодій. Просторова організація середовища включає в себе обмежену сукупність елементів, що склалися у ході тривалої історичної еволюції: площі, вулиці, провулки. Параметри цих елементів одночасно створюють і міське середовище і ритм урбаністичного дизайну – геометричну комплексність, форми, відносини, порядок і хаос, декоративні елементи, - але й місто в символічних значеннях. Дизайнерські символи сприймаються так само, як і інші символи, як формоутворення, які поряд із символічним значенням і функцією породжують і інші значення, пов'язані в культурному і історичному відношеннях із об'єктом.

Образ середовища визначально поєднує причини проектування "функції" та її наслідки - комплекс матеріально-фізичних та естетичних умов

виконання функціональної задачі. Тобто, середовище не мислиться без одночасного існування і сприйняття “оболонки” та її “заповнення”, “суб’єктів” та “об’єктів” здійснюваних ними видів діяльності. У цьому сутність проектного відношення до середовища: воно складається з архітектурних і дизайнерських (предметних і просторових) джерел середовищного стану і самого цього стану (атмосфера середовища), які є нерозривними і є предметом проектування. Фундаментом становлення творів середовищного дизайну традиційно вважаються “носії” емоційного початку - певним чином організовані і націлені на виробничі і побутові процеси і відповідні їм мікрокліматичні умови і - головне - учасники процесу, як суб’єкти тієї чи іншої діяльності, “споживачі” середовищних відчуттів. Другим компонентом вважається архітектурно-просторова основа, яка виникла на втілених площах, конфігураціях приміщень і відкритих міських просторів. Дизайнерський концепт *образу міста і міського середовища*, як він формується у свідомості городянина, носія естетичних і культуро-антропологічних нормативів і переваг, здійснює зворотний вплив на оточуюче середовище і процес його конструювання і структурування. Спроектований в урбанізованому середовищі образ міста живе не тільки у свідомості його носіїв, але й у “кам’яному літописі” - дизайнерсько-архітектурному каркасі міста, який дійшов до нас через століття і продемонстрував архетипічні способи життя людей. Соціальний простір міста представляється перед очима як текст, і для вчених виникає задача “розшифрувати” чи “розкодувати” естетичні, моральні, культурні переваги жителів міст, його ментальні характеристики, відгомін світоглядних змістів. У такому підході до дизайну міста формується образ міста і міського середовища, що означає автотельність культури, інструмент його самопізнання і самоосмислення. Отже, образ міста, його “вид” визначається раніше всього соціальними умовами життя суспільства, конкретними історичними долями, його роллю у житті країни і народу, рівнем розвитку культури, мистецтва, науки і техніки, які впливають на людину [3]. Визначається образ міста також його функціональною характеристикою, контуром його професіоналізації, - міста промислового, міста науки, відпочинку, портового тощо. У значній мірі розвиток міста залежить від економічних можливостей країни, від місця у системі агломерації, від систем транспорту. І, безперечно, образ міста у великій мірі залежить від природних факторів – кліматичних, географічних, метеорологічних і впливає на людину як креатора дизайнерської культури.

Тема душі, як і образа міста, присутні у дослідженнях міського середовища. Філософський аналіз міста намагається проникнути у “душу” міста, окреслити його абриси, охопити його повсякденність, зрозуміти культуротворчі смисли і цінності, з яких формується доля людини і міста. Саме цим філософський підхід відрізняється від інших наук, зокрема урбаністики, яка досліджує окремі сторони життя міського організму, а також історії архітектури чи містобудівництва. Історію створення текстів,

присвячених душі міста, у ХХ ст. слід розпочати з О.Шпенглера, який у другому томі праці “Занепад Європи” у відповідності зі своєю методологією пошуку душі міста присвятив особливий розділ душі міста. О.Шпенглер стверджував, що він проник у душу міста і витлумачив китайський, індійський, аполонівський та фаустівський образи міста, пов’язуючи з ними все, що створено культурою. Під душею він розумів “субстанційне начало всіх начал чи ірраціональну сукупність можливостей, які необхідно здійснити”.

Як свідчить соціально-філософський аналіз, до основних характеристик поняття “душа міста” відносяться: 1). Цілісність. Душа міста представляє собою єдність всіх сторін життя: природи, архітектурного абрису, духовного світу, психології, поведінки, творчої діяльності життя людей, побуту населення, ролі міста у житті країни. М.Каган виділив фактори, що визначають особливості життя кожного міста: а) географічний (природний) фактор); б) соціальний статус міста і основна спрямованість діяльності його жителів; в) архітектурний і дизайнерський абрис; г) художнє життя міста (інтенсивність і спрямованість творчості письменників, музикантів, режисерів, артистів тощо. 2). Не зведення до суми складових частин. Душа міста як дещо ціле являється не сумою елементів, з яких вона складається, а результатом їх зв’язку і взаємодії. Окремі елементи дизайнерської культури певного міста можуть бути тими ж, що і в культурі інших міст. В той же час, навіть при істотних відмінностях між окремими сферами культури одного міста, всі вони являються різними проявами духовних устремлінь людей, епох, культур. 3). Унікальність. Душа кожного міста унікальна і неповторна завдяки тому, що різні зв’язки і відносини між сторонами культури даного міста створюють цілісність певного стилю культури. 4). Стійкість. Незважаючи на зміни різних умов життя людей і стилю дизайнерської культури та архітектури душа міста залишається незмінною. 5). Вираження в історичному процесі. Душа міста виявляється в історії через посередництво культури, у процесі якої розкриваються її потенційні можливості. При повному розкритті всіх можливостей даної культури душа вмирає. Столиця – це місто, чий дух панує над країною через посередництво своїх політичних і економічних методів, цілей і рішень. 6). Включеність в культуру нації. Душа міста як своєрідний стиль культури являється специфічним виявленням національної культури. 7). Існування особливої мови міста.

Отже, *душа міста* – це історично сформована цілісна єдність всіх сторін життя міста, яка не залежить від уявлень про неї, незмінна в своїй суті, яка не зводиться до суми складових частин, що виражається в унікальному стилі культури міста і являється частиною національної культури. Душа міста – широке поняття, таке ж як і образ міста. В образі важливими є як цілісність, так і окремі його складові, тоді як душа міста включає відносні зв’язки між складовими міської культури. Душа міста входить в склад міста не повністю, образ не включає ту її частину, яка не відображається в свідомості і почуттях людей.

До аналізу дизайну міста, дизайну середовища залучалися вчені різних напрямів – у сфері кольоро - світлографічного мистецтва в місті. На нашу думку, життя людини в місті – це простір свободи, вибору, становлення особистості, різних можливостей, екзистенційний вибір свого “Я”. Місто – це простір онтологічного збирання людини в одно єдине ціле, результат усвідомлення людиною себе як метафізичної істоти, втілення божественного у людині і через людину, це граничний масштаб людини, який співвідносить людські і нелюдські начала. Саме в цьому і проявляється трансцендентне начало дизайну міста, що реалізується в людині і через людину. Саме в місті, у якому проживає людина, здійснюються різні трансформації людини, різноманітні трансмутації, це спроба вийти з під стихії природного, намагання змінити себе і здійснити прорив до трансцендентного. Все, що здійснюється в контексті дизайну сучасного міста, - розміщення окремих дизайнерських форм, що естетично впливають на людину, хороший підбір окремих зелених насаджень згідно з їх естетичним впливом на людину, впливає на підсвідомість жителі міста, виховує культуру і певні смакові переваги [4].

Динамічний розвиток дизайну і його перехід на початку ХІХ-ХХ століття в індустріальну стадію, з самостійним об'єктом проектування, методологічним і проектним інструментарієм, привели до значного розширення його предметних меж. Дизайн міста став виходити у просторове середовище, спочатку у вигляді окремих рекламних установок, кіосків, стильних телефонних боксів і торговельних автоматів, фасадної суперграфіки і піктограм, а потім і формування дизайнерських вуличних меблів і обладнання, системи аудіовізуальної інформації, спеціальних комплексних програм, що сприяло розширенню можливостей людини, її саморозвитку і самодіяльності. Так, поступово, дизайн міста разом з людиною став входити в просторове середовище міста, заповнювати його різноманітними дизайнерськими формами. Насичуючи просторове середовище міста, формуючи так званий “містобудівний партер”, вуличні меблі і обладнання, вивіски і рекламу, торгові вітрини, суперграфіку фасадів і дорожніх покриттів, скульптурні форми, панно та інші об'єкти монументально-декоративного мистецтва і міського дизайну стали невід'ємним компонентом предметно-просторового середовища сучасного міста, визначаючи умови його комфортності, образно-художні якості, які здійснюють істотний, вирішальний вплив на формування дизайнерського образу всього дизайну міста в цілому. Все це привело до синтезу якісно нового образу міста як синтезу дизайну, промислового мистецтва, містобудівної архітектури, які можна сьогодні спостерігати на різних рівнях просторової організації міста, починаючи від окремих предметних форм і архітектурних споруд і ансамблів і закінчуючи містобудівними архітектурними формами з використанням дизайнерського оздоблення, що в цілому починало визначати предметні кордони дизайну міста та його ієрархічної структури.

Людина – істота символічна, так як живе у символічному універсумі, проживає в символічному світі, який сам і створює. Міська людина буквально стиснута дизайном міського середовища, домами і вулицями, в контексті яких формуються певні типи взаємовідносин між людьми, які втрачають особистісний характер і перетворюються на сусідські, правові, економічні, соціальні, релігійно-ідеологічні, адміністративно-управлінські. Все оточення людини у дизайнерському середовищі носить символічний характер, тому не випадково людина намагається надати своєму індивідуальному життю високий соціальний статус та престиж [5]. Людина є суб'єктом міста, а, отже, дійсним творцем історії. В руках людини зосереджується велика дизайнерська сила, виражена високим розвитком продуктивних сил і різних соціальних інститутів. Без осмислення цих проблем існування людини в урбанізованому середовищі, неможливо спрогнозувати подальший розвиток суспільства, облаштувати своє і міське життєве середовище як індивідуальний вияв соціального життя, вирішити проблеми з укоріненням людини у дизайнерському бутті.

Отже, людина суверенна істота формує в цьому середовищі свій життєвий простір, систему безпосередньої життєдіяльності та особистих цінностей, які формують людину як творця, тому що місто не зможе з'явитися саме по собі, його облаштовує людина. Людина пов'язана з містом тісними зв'язками, так як місто – це його світ, вона “закинута” в нього, місто – це середовище проживання людини, пристосовуючись до якого, людина повинна сама по собі змінитися. Змінюючи цей світ, людина змінюється і сама. На сутнісному рівні виробляються, зберігаються і відтворюються *смисли міста у широкому соціальному контексті* (держава, місто, регіон), які скріплюють взаємозв'язки людини з містом і виправдовують існування людини, так як людина або повинна пристосуватися до смислу міста, або покинути його. Тому людина не повинна суперечити смислу міста або жити у розрізі з ним, а залишатися вірним смислу міста, що являє собою різновид метафізичної неможливості. Об'єктивовані форми виявлення дизайнерської сутності міста – це урбаністичні ідеали, міфи і метафори, які виражають відтінки смислового змісту міста, акцентують увагу на тому чи іншому аспекті присвоєння чи відчуження смислу міста. Скориставшись гегелівською діалектичною логікою, слід побачити, як у співрозмірності міста і людини дух встановлює рівність з самим собою і осягає себе. Дух міста відчужує себе у тіло міста, а повертаючись, пізнає себе у свідомості городянина. Творчі зусилля суб'єкта традиційно підрозділяють на об'єктивно і суб'єктивно нові. По відношенню до міста суб'єктивно-новим є досягнення співрозмірності між містом і городянином, об'єктивно-новим – створення дизайнерських витворів мистецтва, які оточують людину і міське середовище, формуючи специфічний ментальний контекст, який відрізняє одне місто від іншого. Насичення особового життєвого досвіду смислами і цінностями міста, занурення людини в аксіологічне та онтологічне поле міста, розширення кола переваг міста, як правило, здійснюється двома

способами: позитивним і негативним привласненням. У результаті цього процесу формується позитивна, негативна і нейтральна співрозмірність. Вона може бути також ситуативною і постійною. Вона не є статистичним явищем, а має динамічні характеристики, що свідчать про гармонізацію людини і середовища, яка на протязі життя трансформується і переходить у різні форми [6]. Досягнення співрозмірності між людиною і містом можливе за допомогою двох основних способів – вживання і відсторонення. При виживанні превалює емоційно-почуттєве відношення, занурення людини в аксіологічне дизайнерське поле, входження у резонанс з ним, життя у ритмі з містом, що породжує включеність індивіда у цілісність міста і породжує такі характеристики, як інтенціональність, екзистенційність, трансцендентність. У цілісності взаємовідношення співрозмірності людини і міста поєднуються ці два процеси – вживання і відсторонення, які не тільки взаємодоповнюють один одного, але і є співвідносними, в контексті яких долається істотний аспект відчуження людини від міста.

Таким чином, слід зробити висновки, що міське дизайнерське середовище як складне комплексне утворення сформоване у результаті взаємодії природного, техногенного і соціального середовища. Суб'єктивний дух міста наповнюється живим змістом і пізнає себе в індивідуальній свідомості городянина, в особистих смислових вимірах людини, а об'єктивний дух – у суспільній свідомості чи міській свідомості, в яких він представлений об'єктивованими дизайнерськими формами виявлення сутності міста. Людина як активна істота знаходить в місті сферу вираження своєї активності, яка сприймає місто через дизайнерські символічні форми та духовний вимір міської культури, залучаючись тим самим до історичної пам'яті соціуму. В акті дизайнерської творчості городянин безпосередньо виступає причетним до процесу самопізнання духу міста і самого себе. Творчі дизайнерські акти є трансцендентними, а трансценденція є, з однієї сторони, актом виходу за межі свого наявного буття, а, з іншої, вихід за межі свого можливого досвіду до вищого досвіду, що свідчить про те, що напруга між смыслом і буттям створює поле трансценденції, а поле цієї напруги - витоки творчості. Тим самим в адаптації людини до дизайну міста людина може повніше та самобутніше реалізовувати себе, свої інтереси, потреби і навіть примхи, вільніше розпоряджатися своїми родовими сутнісними силами, власне людським потенціалом, обирати форму діяльності, хобі, коло спілкування, створювати ту модель життя, яка їй більше до вподоби або надасть більше вигод.

Література

1. Норенков С.В. Архитектоника и синархия: концептуальное проектирование и моделирование текст.: монография. Часть 1/С.В.Норенков. -Н.Новгород: Нижегород. архит.-строит. ун-т, 2005. 268 с.
2. Сааков В. Идеи среды в архитектуре. Утраты и поиски знания // Вопросы методологии, 1994, №1-2).
3. Воронкова В.Г.Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового

общества будущего: [Монография] / В.Г.Воронкова / Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях // Под ред. О.А.Базалука.- К.: Издательский дом «Скиф».- 2012.- Т.2.- С.134-152.

4. Доклад о развитии человека 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех. / Пер. с англ.; ПРООН.- М.: Изд-во «Весь мир», 2011.- 188с.

5. Донникова И.А. Культурогенная сущность социальной самоорганизации: [Монография] / Ирина Анатольевна Донникова.- Одесса: Печатный дом, 2011.- 280с.

6. Зайцев М.О. Особистісне буття в смисловому полі європейської культури: [Монографія] / М.О.Зайцев.- К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008.- 200с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Norenkov S. Architectonics and synarchy: conceptual design and modeling: [Monograph]. P.1 /Norenkov S. – N.Novgorod: Nigegorodskiy State University of Building and Architecture, 2005. -268p.

2. Saakov V. Environmental ideas in architecture. Loss and the search for knowledge // Questions of methodology, 1994, N1-2.

3. Voronkova V. Formation of a new world, a new man, a new society of the future: [Monograph] / Voronkova V. / The younger generations: who and how to educate in // Ed. Bazaluk O. – Kyiv: Type of “Skif”. – 2012. – Vol.2. – pp134-152.

4. The Human Development Report, 2011. Sustainability and Equity: A Better Future for All. / Transl. from English; PROON. – Moscow: P. “Ves’ Mir”, 2011. – 188p.

5. Donnikova I. The culturegeneous essence of social self-organization [Monograph]/ Donnikova I. – Odessa: Pechatniy Dom, 2011. – 280p.

6. Zaycev M. Personal life in the semantic field of European culture: [Monograph] / Zaycev M. – Kyiv: Pub. NPU of Dragomanov, 2008. – 200p.

КОРНИЕНКО Т.А., старший преподаватель кафедры философии Запорожского национального технического университета (Украина, Запорожье), New-paint@mail.ru

СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ ДИСКУРС ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА В УСЛОВИЯХ ВЛИЯНИЯ НА НЕЕ ДИЗАЙНЕРСКОЙ СРЕДЫ

В статье дается анализ жизни человека в условиях влияния на нее дизайнерской среды, которая выходит со следующих идей: 1) человек- существо активное, деятельностное, склонное к целенаправленному превращению среды проживания. Отмечается, что местная дизайнерская среда представляет собой сложное комплексное образование, сформированное в результате взаимодействия природной, техногенной и социальной среды. Адаптация человека происходит успешно в том случае, когда дизайн местной среды воспринимается как синтез идеала города и идеала гражданина. Делается вывод, что город – это сложный социальный организм, который воспроизводит не только условия функционирования, но и условия более активного развития субъектов города дизайнерскими средствами. В итоге подчеркивается, что в социальной философии город представляет собой некоторую культурную рефлексию, в контексте которой человек осознает себя в некоторых пространственно-дизайнерских формах, семантике улиц, площадей, соборов. В формировании образа города большую роль играет индивидуальность человека, которая втянута в дизайнерский процесс и может быть реализован при освоении дизайнерских смыслов.

Ключевые слова: жизнь человека, дизайн города, дизайнерская среда, человек, взаимодействие человека и общества, адаптация, индивидуальность человека

Tatiana Kornienko, Senior lecturer in philosophy
Zaporizhzhya National Technical University
(Ukraine, Zaporizhzhya) New-paint@mail.ru

SOCIAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE OF HUMAN LIFE IN UNDER INFLUENCE ON ITS ENVIRONMENT DESIGN

The paper analyzes the life and influence of design environment that extends these ideas: 1) people - being active, activity, subject to purposeful transformation habitat. It is noted that the urban environment is a design as complex formation formed in the interaction of natural, technological and social environment. Human adaptation is efficient in the case where the design of the urban environment is perceived by man as a synthesis of the ideal and the ideal citizen. It is concluded that the city - a complex social organism that reproduces not only the conditions of operation, but also provided a more active development of city design tools. The opinion emphasizes that the social philosophy of the city is presented as a kind of cultural reflection, in the context of which the person is aware of himself in some space and design forms semantics of streets, squares, churches. In shaping the image of the city plays an important role individuality, which is immersed in the design process and can be applied in the development of design meanings. We believe that life in the city - this is an area of freedom, choice, identity formation, different opportunities, existential choice of his "I". City - a collection of human ontological space in one single unit, the result of understanding the man himself as a metaphysical being, the embodiment of the divine in man and through man, is limiting the scope of a man who relates the human and non-human principles. That this appears transcendent principle of design that is realized in man and through man. Analyzed that the dynamic development of design and its transition to the beginning of the nineteenth and twentieth century industrial stage, with independent object design, methodological and design tools have led to a significant expansion of its subject boundaries. The design of the city began to appear in the spatial environment, initially in the form of individual ad units, kiosks, stylish phone boxes and vending machines, front and icon, and then the formation of designer outdoor furniture and equipment, the audiovisual information, special integrated programs that helped expand human capabilities, and its self-initiative. So, gradually, with the design of man was to enter the spatial environment of the city, filling its various forms designer. Proved that man as an active being is in the scope of the expression of its activity, which sees the city through design symbolic forms and the spiritual dimension of urban culture, thereby engaging the historical memory of society. In the act of design creativity citizen speaks directly involved in the process of self-knowledge and the spirit itself. Creative design acts are transcendental and transcendence are, on the one hand, the act of going beyond his actual being, but, on the other, going beyond his experience to the highest possible experience, which suggests that the tension between meaning and being a field transcendence, and the field of tension - the origins of creativity.

Key words: life, city design, design environment, people, human interaction and society, adaptation, individuality

*Рекомендовано до публікації докт. філософ.наук Воронковою В.Г.
Дата надходження рукопису 07.05. 2014 року*